

PRVNÍ ÚDER

Současný stav vývoje a počty nejúčinnějších prostředků tj. nukleárních zbraní a jejich nosičů, přinutil vládu USA a její spojence, jakož i vojenské představitele, počítat se skutečností, že pro USA přestala být válka beztržestnou, že americký kontinent přestal být nezranitelný. Proto od roku 1956 byla přijata koncepce gen. Taylora „Národní vojenský program“ pod názvem „Vojenskostrategická koncepce pružné reakce“.

Skutečným smyslem této doktríny je snaha vyhnout se za současných podmínek a za současného poměru sil masové nukleární odvetě sovětských raketových zbraní a zachovat si prostřednictvím vedení „omezených válek“, případně i dalších forem vojenské činnosti, možnost aktivního působení proti socialismu.

Toto také plně uplatňují v mimoevropských podmínkách.

„Omezená válka“ v Evropě je vzhledem k politické konstelaci velmi problematická. Např. napadení jednoho socialistického státu — účastníka Varšavské smlouvy, přineslo by všeobecnou globální válku. Ani teorie vedení války klasickými prostředky, nebo jen taktickými a operačně taktickými raketovými jadernými prostředky je z hlediska konečných cílů války nepravděpodobná (toto potvrzuje i současná francouzská vojenská doktrína).

Žádaná politika lavírování USA a ostatních států západní Evropy nemění dnes nic na skutečnosti, se kterou musíme počítat, že k zabezpečení možného úspěchu v Evropě, tj. dosažení svých politickostrategických cílů zničením socialistických států, zejména SSSR, je nutné počítat s masovým použitím jaderných prostředků a to s **překvapením** s cílem dosáhnout výrazné změny v poměru sil.

ÚLOHA A MÍSTO PRVNÍHO JADERNÉHO ÚDERU (1. JÚ) V OZBROJENÉM ZÁPASE

Uvažujeme-li o 1. JÚ jako o dílčím opatření, které uskutečňuje prvořadý úkol, tj. palbu v ozbrojeném zápase (vedle úderu a manévru), docházíme k závěru, že 1. JÚ má zásadní význam a rozhodující úlohu k získání strategické (operační) iniciativy. Zkoumáme-li 1. JÚ z hlediska frontu, tedy jeho význam v souvislosti s vedením frontové operace, ať již jde o první JÚ při zahájení operace, nebo o úder při zahájení jaderné války během operace, platí tento závěr dvojnásobně. Prakticky: Kdo zničí více ZHN nepřítele v 1. JÚ, kdo zasadí větší zničující údery vojskům v prvním operačním sledu, kdo zničí prostředky PVO a rozvrátí systémy velení — ten si vytváří základní předpoklady k rychlému a úspěšnému splnění cíle operace.

Úspěšným prvním jaderným úderem, tj. dosažením většího zničení a rozvrácení nepřítele a to nejen z hlediska fyzické likvidace, ale i z hlediska psychologického a morálního účinku — vytváříme si podmínky

- a) k menším ztrátám a narušení vlastních bojových sestav
- b) k ničení nepřítele a obsazení jeho území.

Centralizované plánování, upřesňování uskutečnění 1. JÚ je základní, ale nejsložitější akt v operaci. Všechna ostatní plánovaná opatření a činnost vojsk opírají se o dlouhodobé poznatky získané ve 2. světové válce, rozpracované experimentálně v podmínkách nové technické vybavenosti armád, i částečně prověřené v soudobých dílčích konfliktech (VIETNAM, Izraelsko-arabský konflikt).

Ověřená zkušenost o účinku a působení jaderných zbraní na bojišti není. Odvozené účinky JZ na základě zpřístupnění faktů, se podle mého mínění často bagatelizují a snižují na úroveň zvýšených účinků konvenčních zbraní.

První jaderný úder frontu je součástí jaderného strategického úderu, jako jeho časově i prostorově (po objektech) zkoordinovaná část, uskutečňovaná ve prospěch vojsk v závislosti na připravenosti a možnostech vlastních frontových prostředků. Přesto 1. JÚ má ve frontové operaci určitý autonomní charakter. Ke splnění 1. JÚ má fronta raketové vojsko a letectvo, které použije hromadně a koordinovaně. Raketové prostředky armády jsou plně do tohoto zahrnuty včetně taktických raket svazku.

Cílem 1. JÚ frontu bude ničit

- prostředky jaderného napadení (rakety, letouny-nosiče, sklady jaderné munice),
- vojska 1. operačního sledu (především tanková uskupení),
- místa velení vojsk, řízení a navedení letectva a raket, prostředků PVO,
- důležitá týlová zařízení a objekty.

STRUKTURA PRVNÍHO JADERNÉHO ÚDERU

Vlastní struktura 1. JÚ i jeho návaznost na údery strategických prostředků budou záviset na

- způsobu zahájení války,
- palebných možnostech prostředků uskutečnění 1. JÚ,
- počtu a charakteru spolehlivě zjištěných cílů (objektů),

— akceschopnosti rozhodujících stupňů velení (front — armády).

Z tohoto hlediska můžeme — podle mého názoru — zkoumat 1. JÚ ve třech základních způsobech uskutečnění:

A. Úder při nenadálém napadení (zahájení jaderné války s překvapením — nejdříve po krátkém údobí zotřeseného napětí do 24 hodin).

B. Úder po postupném narůstání nebezpečí (období zotřeseného napětí delší jak 24 hodin).

C. Úder při přechodu na použití jaderných zbraní během vedení války — operace (nejdříve 24 hodin po zahájení).

Metodu uskutečnění (časovou návaznost plnění úkolů) jednotlivými prostředky můžeme vyjádřit v **grafikonu** 1. hromadného úderu.

Úplnost a konkrétnost dokumentů plánování bude záviset na:

— úplnosti a konkrétnosti podkladů,

— znalosti souřadnic cílů (objektů) získaných vlastními zpravodajskými prostředky nebo od nadřazeného stupně, a jejich možnosti získat tyto do doby upřesnění 1. JÚ.

— možnostech, vycvičenosti a připravenosti vlastního letectva a raketových vojsk.

Vzhledem k těmto skutečnostem nemůže metodika (grafikon) stavět jen na dvou základních variantách (jak dosud uvádějí všechny oficiální prameny), tj.

varianta číslo 1:

odpálení (vzlet) všech prostředků tak, aby výbuchy jaderných náplní na cílech byly pokud možno současné.

Výhody — velký morální a psychologický účinek, možné ochromení PVO k uvolnění činnosti letectva.

Nevýhody — složitost v organizaci a velení, náročnost na doplňkový průzkum a zjištění výsledků první salvy.

varianta číslo 2:

Výbuchy na cílech v různou dobu, odpálení pokud možno současné.

Výhody — nepřítel má ztíženou možnost průzkumu našich raketových útvarů a jednotek.

Mám za to, že toto budou faktory minimálně ovlivňující grafikon provedení. V dalším se pokusím o analýzu uvedených tří základních způsobů (A, B, C).

A. První jaderný úder při nenadálém napadení

Tato varianta je pro nás nejnejpříznivější. Moment překvapení má ve vojenských doktrínách pravděpodobného nepřítele prvořadou úlohu a je jistě rozpracován, což potvrzuje výsledek izraelské agrese. Vzhledem k použití strategických prostředků nemůže však být dosaženo absolutního překvapení (k jejich aktivaci potřebuje nepřítel vždy 3 — 4 hodin).

Vlastní prostředky mohou být v tomto případě použity za předpokladu, že nebudou vyřazeny v této posloupnosti:

— letectvo,

— taktické rakety,

— operačně taktické rakety.

Počet spolehlivě zjištěných cílů bude omezen, půjde především o cíle stacionární (některé prvky PVO — jako jsou stálé baterie HAWK, posádky raketových útvarů, některé sklady, stálá letiště s nosiči). Doplnkový průzkum cílů bude záviset na možnostech vlastního letectva, na jeho možnosti vzlétnout nad území nepřítele.

Velení a řízení štábem frontu nemůže být od začátku přísně centralizované. Svazky budou vstupovat do boje samostatně, velení se bude upevňovat především v důsledku spojení postupně od nejnižšího stupně.

Tíha prvních hodin války by ležela především na letectvu při použití klasických i jaderných prostředků, při nerozvráceném systému PVO nepřítele, tedy za větších ztrát vlastního letectva. V této situaci zvláště vyniká možnost použití taktických raket před operačně taktickými.

V těchto podmínkách by měl vlastní I. JÚ charakter jednotlivých i skupinových úderů letectva a raket, uskutečněných v časové posloupnosti podle **dob** **pohotovosti** k zásahu z připravených i nepřipravených prostorů na cíle v té době známé. Hlavní úlohu zde bude hrát **čas**. Úder by byl časově protáhlý. V tom případě nemůžeme mluvit o první salvě. Zde se naskytá myšlenka, že prostředky strategického určení by měly být použity na objekty i v bližší operační hloubce.

Možný rámcový grafikon 1. JÚ frontu může mít tuto časovou posloupnost:

1. Údery prostředků hlavního velení (cíle strategického i operačního významu, stacionární, plošné).
2. Údery taktických raket (cíle — systém PVO na směrech použití letectva, zjištěné ZHN, sklady a nosiče, VS a vojska) údery jednotlivé i skupinové.
3. Údery vlastního frontového letectva (cíle převážně v pohybu a upřesněné během letu, ZHN, sklady, vojska). Současně s tímto maximální úsilí průzkumu a doplňkového průzkumu k další činnosti raketových vojsk. Způsob uskutečnění — převážně jednotlivé údery.
4. Údery operačně taktických raket (cíle zjištěné a upřesněné za předcházející bojové činnosti), způsob uskutečnění — převážně skupinové údery.

B. Úder po postupném narůstání nebezpečí

V tomto případě může mít I. JÚ. charakter vysoce centralizované akce, poněvadž je možné postupně zvyšovat bojovou pohotovost a připravenost raketového vojska a letectva v závislosti od sledování zvyšování příprav nepřítele. Teoretické úvahy vycházející z toho, že nepřítel zatím jako hlavní prostředek dopravy jaderných zbraní připravuje letectvo (strategické i taktické), dávají možnost uskutečnit I. JÚ jako přesdřihující nebo vstřícny. Podceňovali bychom schopnosti i možnosti nepřítele, kdybychom stavěli jen na tomto podkladu. V procesu vývoje se u nepřítele podíl vývoje i použití raket zrychluje.

Z hlediska připravenosti vlastních prostředků, mohou být tyto připraveny postupně do nejvyššího stupně bojové pohotovosti.

Ve znalostech přesných souřadnic cílů (objektů) může být situace oproti variantě A poněkud příznivější, budou-li aktivovány všechny dostupné prostředky. Přesto se však domnívám, že se nepodaří získat 100 % podkladů pro plně plánovaný počet úderů. Také doplňkový průzkum pro první salvu bude problematický. Z pohledu řízení a velení jsou vytvořeny podmínky k rozdělení

cílů z hlediska neefektivnějšího účinku (KT), dále k nejúčelnějšímu rozdělení mezi raketové vojsko a letectvo i k časovému sladění odpálení.

První jaderný úder bude mít v tom případě první salvu ucelenější, může být uskutečněn formou hromadného úderu nebo skupinových úderů.

Možný grafikon:

- úder strategických prostředků, současně v návaznosti operačně taktických raket frontových i armádních, které byly uvedeny do pohotovosti číslo 1 [snaha na prověřené cíle uskutečnit co nejvíce úderů],

- úderý částí taktických raket, budou-li mít cíle v dosahu [především PVO] za současných úderů letectva, ale za prostorového vymezení směru činnosti a prostorů cílů s raketovými prostředky,

- nebo samostatný úder letectva s časovým odstupem 15 — 20 minut za úderem raket, současně s hromadným vzletem průzkumného letectva,

- úderý operačně taktických raket z pohotovosti číslo 2 (3), především na cíle upřesněné při hromadném průzkumném vzletu letectva (návaznost použití taktických raket na cíle upřesněné prostředky průzkumného svazku).

K problémům 2. salvy:

Vycházíme-li z toho, že v první salvě bylo použito maximum prostředků (2/3 až 3/4) a zbytek je v pohotovosti na nově zjištěné cíle — především ZHN — v druhé salvě nelze již tak organizovaně a časově zhuštěně tyto prostředky použít. Už i cvičení s vojsky VLTAVA, VŠC MANÉVR ukázaly, že zjištění dalších cílů na bojišti nedává možnost organizovat druhou ucelenou salvu. Tato činnost bude tedy představovat jednotlivé úderý uskutečněné v závislosti na opětovné připravenosti raketových jednotek a znalosti cíle (souřadnic), vázané snahou soustředit tyto úderý podle vážnosti cílů a prostorového uspořádání.

C. První jaderný úder při přechodu na JZ v průběhu operace

Nebudu rozvádět, kdy k tomu může dojít, příznaky narůstání atd. Z hlediska přípravy a plánování, jakož i uskutečnění 1. JÚ jsou některé výhody oproti variantě B a na druhé straně i nevýhody.

Připravenost vlastních prostředků bude daleko vyšší, avšak v daleko horších podmínkách. Je zde větší možnost zjistit vlastní prostředky a ničit je konvenčními prostředky nepřítele. Zahájení jaderné války může nás zastihnout i v určité situaci v pohybu (přemisťování), vzniká nutnost obměny jaderných prostředků z důvodů projetí norem, povolených k přepravě jaderných prostředků.

Podstatný rozdíl je v možnostech zpravodajských prostředků, kde jsou nejlepší podmínky získat poměrně nejvíce podkladů o cílech (objektech) pro 1. JÚ, neboť všechny dosažitelné prostředky jsou rozvinuty, systém předávání zpráv zaběhnut atd.

K otázce plánování velení a uskutečnění úderu může být řada zkušeností i sladění, na druhé straně však mohou být i ztráty. Plánování, popř. neustálé upřesňování 1. JÚ bude jednotlivé stupně velení vyčerpávat (permanentní činnost). Způsob uskutečnění a charakter budou se přibližovat variantě B. Poněvadž letectvo bude maximálně využito k bojové činnosti konvenčními zbraněmi

a k zahájení 1. JÚ může mít již určité ztráty i vyčízenost, bude v této variantě hlavní tíha 1. JÚ ležet na raketovém vojsku, které buď do té doby nebylo použito, nebo používalo částečně chemických náplní.

Možný grafikon:

1. Úder operačně taktických raket (frontových i armádních) s pohotovostí číslo 1, bez případné návaznosti na strategické prostředky.

2. Následovný nebo souběžný úder taktických raket (cíle včas upřesněny).

3. Úder letectva především a zásadně na pohyblivé cíle.

VYUŽITÍ VÝSLEDKŮ PRVNÍHO JADERNÉHO ÚDERU VOJSKY

Úspěšný první jaderný úder vytváří podmínky k úspěšné činnosti pozemních vojsk. Jeho výsledků budou moci využít bojeschopná vlastní vojska. Proto souběžně s ním musíme přijímat opatření k ochraně a co největšímu snížení ztrát po úderech nepřítele. V tomto údobí (a přesně po něm) půjde o zvládnutí této činnosti:

- upřesnit situaci (ztráty nepřítele i vlastní),
- zorganizovat vojska (po zasažení maximálně využít k rozhodnému úderu a manévru těch vojsk, která nebyla postižena.
- rychleji než nepřítel upřesnit a začít plnit nově stanovené (upřesněné) úkoly,
- efektivně a rychleji ničit nepřítele dalšími údery.

Získat a udržet iniciativu můžeme jen trvalou palebnou převahou jaderných prostředků za všeobecné i místní nadvlády letectva.

Z á v ě r

V pojednání jsem si nestavěl za úkol podrobně rozebrat plánování, volby cílů, velení, upřesňování výsledků 1. JÚ, technickou přípravu raket atd. Nerozebíral jsem také podíl zainteresovaných stupňů velení (front, armáda, svazek) na tuto činnost. Jsou to problémy, z nichž každý si zasluhuje zvláštní rozpracování po linii vševojskové i druhů vojsk. Doporučoval bych organizovat zvláštní seminář k této problematice na příslušném vědeckém pracovišti.